

17.9.2025

KAIELY/35/2025

Väylävirasto
Yliopistonkatu 38
33100 Tampere

**PÄÄTÖS YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN (YVA-menettely)
SOVELTAMISESTA YKSITTÄISTAPAUKSESSA VÄYLÄVIRASTON SAVONRADAN
PARANTAMISTA KOSKEVASSA HANKKEESSA**

HANKE

Iisalmi-Kontiomäki ratasuunnitelma - Savonradan parantaminen

HANKKEESTA VASTAAVA

Väylävirasto
Opastinsilta 12 A
00521 HELSINKI

ASIAN VIREILLETULO

Väylävirasto on 28.4.2025 tiedustellut asianosaisilta Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta toimivaltaista viranomaista Iisalmi-Kontiomäki rataosan kapasiteetin parantamishankkeessa.

Ympäristöministeriö on 26.5.2025 vastannut (VN/13976/2025) Kainuun ELY-keskuksen 15.5.2025 päivättyyn tiedusteluun ja määrännyt Kainuun ELY-keskuksen esityksen mukaisesti tekemään päätöksen arviointimenettelyn soveltamisen tarpeellisuudesta Savonradan Iisalmi-Kontionmäki -väliä koskevassa hankkeessa.

Väylävirasto on 9.6.2025 toimittanut Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle *Savonradan YVA-menettelyjen tarpeen määrittäminen, Iisalmi-Kontiomäki* -selvityksen (YVA-selvitys) hankkeesta.

HANKKEESTA VASTAAVAN TOIMITTAMAT TIEDOT

Väylävirasto on Savonradan YVA-selvityksessä esittänyt hankkeesta YVA-lain 12 §:n sekä YVA-asetuksen 1 §:n edellyttämät tiedot.

Selvityksessä on esitetty hankkeen yleiskuvaus, perustelut ja tavoitteet, sekä käyty läpi suunnittelualueiden kaavoitus ja ympäristönäkökohdat. Myös todennäköisiä ympäristövaikutuksien lieventämiskeinoja on esitelty sekä arvioitu yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa.

ASIAN KÄSITTELY

Viranomaisten kuuleminen

Kainuun ELY-keskus pyysi 11.6.2025 viranomaistahoilta lausuntoa YVA-menettelyn soveltamisen tarpeesta. Lausuntopyyntöjen liitteenä toimitettiin hankkeesta vastaavan toimittama YVA-selvitys. Lausunnot pyydettiin toimittamaan viimeistään 30.7.2025.

Lausunto pyydettiin seuraavilta viranomaistahoilta, **tummennetut tahot** antoivat lausuntonsa asiasta:

Iisalmen kaupunki, kaupunginhallitus

Kainuun hyvinvointialue, terveydensuojeluviranomainen

Kainuun liitto

Kainuun museo, alueellinen vastuumuseo

Kainuun pelastuslaitos

Kainuun ympäristöterveyspalvelut, ympäristönsuojeluviranomainen

Kajaanin kaupunki, kaupunginhallitus

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo, alueellinen vastuumuseo

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Liikenne- ja infrastruktuuri - vastuualue

Pohjois-Savon ELY-keskus

Pohjois-Savon hyvinvointialue, terveydensuojeluviranomainen

Pohjois-Savon liitto

Pohjois-Savon pelastuslaitos

Vieremän kunta, kunnanhallitus

Ylä-Savon ympäristölautakunta, ympäristönsuojeluviranomainen

Annetuissa lausunnoissa ei esitetty perusteita YVA-menettelyn soveltamiselle.

Lausunnot on toimitettu hanketoimijalle 12.8.2025.

Hankkeesta vastaavan kuuleminen

Väylävirastolta on 12.8.2025 sähköpostitse tiedusteltu halukkuutta antaa vastine viranomaislausunnoista. Väylävirasto on todennut, ettei tarvetta vastineelle ole.

Kainuun ELY-keskus lähetti 29.8.2025 lausuntopyynnön vielä, Kajaanin Vesi -liikelaitokselle. Kajaanin Vesi ei toimittanut lausuntoa määräaikana 12.9.2025 mennessä.

ELY-KESKUKSEN RATKAISU

Väyläviraston lisalmi-Kontiomäki rataosan kehittämishankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) mukaista arviointimenettelyä.

ELY-KESKUKSEN RATKAISUN PERUSTELUT

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävät sellaiset hankkeet ja niiden muutokset, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia (YVA-laki 3 § 1 mom.). Hankkeet, joihin sovelletaan aina arviointimenettelyä, on määritelty YVA-lain liitteessä 1 olevassa hankeluettelossa.

Päätöksenteossa otetaan lisäksi huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään YVA-lain liitteessä 2 ja YVA-asetuksen 2 §:ssä (YVA-laki 3 § 3 mom.).

Hankkeen ominaisuudet ja sijainti

Hanke on luonteeltaan raideliikenteen kehittämishanke, jossa on tarkoitus kohtauspaikkoja ja välisuojustuspisteitä lisäämällä parantaa olemassa olevan radan turvallisuutta ja liikennöitävyyttä sekä lisätä ratakapasiteettia lisalmi-Kontiomäki -välisellä nk. Savonradalla.

Junan saapuessa kohtauspaikalle, se pysähtyy kohtausraiteelle odottamaan linjaraidetta kulkevan junan ohitusta. Kohtausraiteella odottava juna ei siis liiku saman aikaisesti ohittavan junan kanssa.

Noin 5–10 metrin etäisyydelle linjaraideteesta sijoittuvat kohtauspaikat sijoittuvat Vieremän ja Sonkajärven rajalle Kauppilanmäelle sekä Kajaaniin Rasimäelle ja Kuluntalahteen. Kohtauspaikkojen pituus ja sijoittuminen linjaraideteeseen nähden (etelästä pohjoiseen) on seuraava:

- Kauppilanmäki (kohtausraide länsipuolelle) n. 1,3 km
- Rasimäki (kohtausraide länsipuolelle) n. 1,4 km
- Kuluntalahti (kohtausraide länsipuolelle) n. 1,4 km

Kauppilanmäen nykyinen liikennepaikka toimii nykyisellään raakapuun lastauspaikkana. Sähköistämättömiä sivuraiteita on kaksi, joista toinen on läpiajettava. Nykyisen liikennepaikan keskellä on Kauppilanmäentien (tienro 5910) puolipuumilaitoksellinen tasoristeys, joka ylittää kaksi raidetta. Nykyisen liikennepaikan valjastaminen kohtaamispaikaksi edellyttää tasoristeyksen poistamista ja korvaamista maantien ylikulkusillalla.

Kolmen uuden kohtauspaikan lisäksi hankkeessa toteutetaan rataosalle kaksi uutta välisuojustuspistettä radan välityskyvyn parantamiseksi. Välisuojustuspisteiden rakentamiset sijoittuvat nykyiselle rautatiealueelle eikä niillä ole merkittäviä ympäristövaikutuksia.

YVA-lain liitteen 1 hankeluettelo

Kaukoliikenteen osalta listassa on mainittu d) *kaukoliikenteen rautateiden rakentaminen*. Rakennettavan tien vähimmäispituutta ei ole esitetty. Kyseessä ei kuitenkaan ole täysin uuden kaukoliikenteen radan rakentaminen.

Hanke ei siis suoraan rinnastu YVA-lain liitteessä 1 liikenteen osalta esitettyihin hanketyyppeihin.

Arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi sellaiseen hankkeeseen tai muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa yhteisvaikutukset huomioiden YVA-lain liitteessä esitettyjen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Hanketta voi verrata liitteen 1 liikenteen hanketyyppiin

b) neli- tai useampikaistaisen, vähintään 10 kilometrin pituisen yhtäjaksoisen uuden tien rakentaminen tai

c) tien uudelleenlinjaus tai leventäminen siten, että näin muodostuvan yhtäjaksoisen neli- tai useampikaistaisen tieosan pituudeksi tulee vähintään 10 kilometriä.

Kohtauspaikkojen yhteenlaskettukaan pituus ei ylitä 10 kilometriä. Vaikutukset eivät laajuudeltaan rinnastu liitteessä 1 esitetyn kaltaisiin hankkeisiin ja siten vaadi YVA-menettelyä.

Kaavatilanne

Iisalmi-Kontiomäki rataosuus sijoittuu eteläosissaan Pohjois-Savon maakuntaan kuuluvien Iisalmen, Vieremän ja Sonkajärven (Kauppilanmäki) alueille. Rataosuuden pohjoisosat ovat puolestaan Kainuun maakuntaan kuuluvien Kajaanin ja Paltamon alueille (Rasimäki, Kuluntalahti).

Kauppilanmäen kohtauspaikalle on maakuntakaavan 2040 1. vaiheessa osoitettu *tavaraliikenteen terminaalialue* (Im 011). Suunnittelualueelle on maakuntakaavassa osoitettu myös *kulttuuriympäristön kannalta maakunnallisesti tärkeät alueet tai kohteet* (MA1 533 ja MA1 534). MK-kaavan taustaselvityksissä on erityisesti korostettu Kauppilanmäen vuonna 1904 rakennettua pysäkkirakennusta.

Kainuun maakuntakaavojen yhdistelmässä suunnittelualueelle on osoitettu *merkittävästi parannettava päärata ja liikennepaikka*. Kohtauspaikan koillispuolella oleva Varissuon Natura SPA-alue on maakuntakaavayhdistelmässä merkitty *luonnonsuojelualueeksi*.

Kuluntalahden suunnittelun alainen rataosa on esitetty *merkittävästi parannettavaksi pääradaksi ja liikennepaikaksi*. Ko. kaavamerkinnän mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varautua tasoristeysten poistamiseen ja radan kantavuuden parantamiseen akselipainoltaan 25 tonnin painoisille junille. Kohtauspaikka sijaitsee maakuntakaavaan merkityllä *pohjavesialueella*.

lisalmi-Kontiomäki kapasiteetin parantaminen -selvityksessä on esitetty ajantasainen kaavatilanne Pohjois-Savon ja Kainuun alueella. Hanke ei ole ristiriidassa kummankaan alueen maakuntakaavoituksen kanssa.

Rasimäen kohtauspaikka sijoittuu pohjoisessa vuonna 2021 vireille tulleen Kivikankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan läheisyyteen ja osittain suunnittelualueelle.

Vaikutusten luonne ja esitetyt toimenpiteet

Maa- ja kallioperä

Hanketta varten tehdään maaleikkauksia sekä penkereitä ja täyttöjä reitin tasaamiseksi ja massanvaihtoja kantavuuden parantamiseksi. Vanhojen rakenteiden kaivuunmassoja käytetään mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi pengertäytöissä.

Maa- ja kallioperään liittyvien haitallisten vaikutusten lieventämiskeinona esitetään rakentamisessa syntyneiden maamassojen hyötykäyttämisen hankkeessa, millä voidaan vähentää hankealueen ulkopuolelta tuotavien maa- ja kiviainesten tarvetta. Hankkeessa ei voida täysin välttää lisäkiviainesten tarvetta, sillä esimerkiksi raideseipelillä on korkeat laatuvaatimukset. Tarvittavat kiviainekset kuljetetaan mahdollisimman lähellä hankealuetta sijaitsevilta kiviainesvarantoalueilta.

Ratasuunnitelmavaiheessa esitetään ympäristövaikutusten lieventämis- ja ehkäisemisvaihtoehdot sekä rakentamissuunnitelmassa suunnitellaan niiden tekninen toteutus.

Selvityksen mukaan käytönaikaisia vaikutuksia maa- ja kallioperään ei synny.

Pohjavesi

Kajaanin Kuluntalahteen suunniteltu kohtauspaikka sijaitsee lähes kokonaan Matinmäen-Mustikkamäen luokitellulla pohjavesialueella ja on noin 750 metrin matkalla pohjaveden muodostumisalueella. Matinmäen-Mustikkamäen pohjavesialue on luokiteltu vedenhankintaa varten tärkeäksi pohjavesialueeksi, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (1E).

YVA-selvityksessä esitetyn arvion mukaan pohjavesivaikutukset muodostuvat pääosin rakentamisen aikana ja ovat verrattavissa tavanomaisiin maa- ja kalliorakentamisen pohjavesivaikutuksiin. Suunniteltu rakentaminen toteutetaan pääosin nykyiselle rautatiealueelle ja olemassa olevien raiteiden vierelle, jolloin ei ole tarvetta tehdä uusia maa- tai kallioleikkauksia vähäistä suurempia määriä.

Rautatien suunnittelu, rakentaminen sekä kunnossapito toteutetaan Väyläviraston ohjeistusta noudattaen, esim. *Radanpidon ympäristöohje*

(Väylävirasto 2021a) ja ratatekninen ohje *Ympäristö ja rautatiealueet* (Väylävirasto 2021b).

Ratasuunnitelmavaiheessa tutkitaan tarkemmin alueen pohjavesiolosuhteita oikean, haitattoman suunnitteluratkaisun löytämiseksi.

Hanketoimija toteuttaa tarvittaessa pohjaveden suojaus- ja tai hallintarakenteita. Pohjaveden laatua ja määrää seurataan rautatiealueen ympäristössä ennen rakentamisen aloittamista ja sen aikana.

Pohjaveteen kohdistuvien rakentamisesta aiheutuvien vaikutusten arvioidaan olevan vähäisiä, esimerkiksi vähäistä pohjaveden väliaikaista samentumista. Lisäksi selvityksessä arvioidaan, että radan käytön aikana ei tyypillisesti muodostu uusia pohjavesivaikutuksia, mikäli radan hoidossa ei tapahdu merkittäviä muutoksia.

Pintavedet

Kuluntalahden suunnitellulta kohtauspaikalta luoteeseen sijaitsee pieni lampi, lähimmillään noin 45 metrin etäisyydellä suunnitellun kohtausraiteen keskilinjasta. Rasinmäen alue on pääosin ojitettua suota ja vesistöihin on matkaa yli 500 m.

YVA-selvityksessä on todettu, että hankkeen vaikutuksia Kauppilanmäen alueen vesilain nojalla suojeltuihin pienvesiin (Kauppilanmäen Välipuro ja Kauppilanmäen mäkialueen lähteet) ei voida poissulkea. Kauppilanmäkeen suunnitellun kohtaamispaikan toteuttaminen edellyttää merkittäviä muutoksia liikennepaikan eteläpäähän sijoittuvan Välipuron uomaan.

Selvityksen mukaan uomaa tulee siirtää rata-, silta- ja tiepenkereiden ulottuessa uomaan ja tie-/siltapenkereiden alitukset edellyttävät pitkiä uoman putkituksia. Uoman siirto ja putkitukset muokkaavat puron nykytilannetta merkittävästi sekä rakentamisen että hankkeen jälkeisenä aikana.

Selvityksessä todetaan myös, että Välipuro saattaa osin olla uomaltaan luonnontilainen puro. Lisäksi kohtausraiteesta 230 metriä etelälounaaseen sijaitsee lähteitä. Lähteet sijaitsevat mäkialueella, kohtauspaikan yläpuolella.

Hankkeen vaikutuksia vesilain nojalla suojeltuihin pienvesiin (Välipuro ja lähteet) selvitetään tarkemmassa suunnittelussa luontoselvitysten ja rakenteiden tarkemman sijoittumisen perusteella. Välipuron luontoselvitys tulee toimittaa Pohjois-Savon ELY-keskuksen nähtäväksi.

Työmaa-aikaisella hulevesien hallinnalla voidaan vaikuttaa kiinto- ja ravintoainehuuhtoumiin työmaa-alueelta vesistöihin. Hulevesien hallintaan liittyviä suunnitelmia tarkennetaan hankkeen ratasuunnitelmassa.

Hankkeen vaikutuksia vesilain nojalla suojeltuihin pienvesiin (Välipuro ja lähteet) selvitetään tarkemmassa suunnittelussa luontoselvitysten ja rakenteiden tarkemman sijoittumisen perusteella.

Luonto

Hanketoimija on esittänyt YVA-selvityksessä jo olemassa oleviin tietoihin perustuvat arviot uusien kohtauspaikkojen ja niiden lähiympäristön luontoarvoista. Hankkeella on arvioitu olevan lähinnä rakentamisen aikana vesistö- ja meluvaikutuksia sekä käytön aikana melun ja muun häiriön vähäistä kasvua liikennemäärien kasvaessa. Tarkempia lisäselvityksiä kohdistetaan Kauppilanmäen pienvesiin sekä Rasimäen ja Kuluntalahden Natura 2000 -alueille. Pienvesiin liittyvät seikat on käsitelty edellä Pintavedet-kappaleen yhteydessä.

YVA-selvityksessä todetaan, että Rasimäen ja Kuluntalahden läheisyyteen sijoittuvien Natura 2000 -alueiden suojeluperusteena on alueella tavattava linnusto, johon voi kohdistua haitallisia vaikutuksia rakentamisen aikaisesta melusta ja suorasta häiriöstä. Kummallakin kohteella etenkin meluvaikutusten suuruuden arvioidaan riippuvan siitä, sisältääkö rakentaminen voimakasta melua tuottavia työvaiheita.

Linnustovaikutuksia voidaan ehkäistä suunnittelemalla rakentaminen suojelun perusteena olevien lajien pesimäajan ulkopuolelle. Raportissa todetaan, että Rasimäen ja Kuluntalahden kohtauspaikoista tehdään vähintään ns. Natura-tarveharkinta, jossa arvioidaan varsinaisen laajemman ja perusteellisemman tarkastelun eli Natura-arvioinnin tarve.

Hankealueen luontoarvot sekä niihin liittyvät selvitys- tai arviointitarpeet on tunnistettu riittävällä tasolla. Vaikutukset luontoon eivät ole luonteeltaan sellaisia, että ne edellyttäisivät YVA-menettelyä.

Kulttuurihistorialliset arvot ja maisema

Kauppilanmäen kohtausraiteen läheisyydessä sijaitsee rakennuslainsäädännön nojalla suojeltava kohde Kauppilanmäelle liittyvien tiejärjestelyjen vaikutusalueella. Alustavan suunnitelman mukaisesti rakentamisen vaikutukset eivät ulotu rakennukseen, mutta tiejärjestelyt saattavat muuttaa rakennuksen pihapiiriä. Myös Kauppilanmäen liikennepaikan asemarakennuksella (rak. v.1904) on maakunnallisesti merkittäviä historiallisia ja maisemallisia arvoja.

Mikäli hanke muuttaa rakennuslainsäädännön nojalla suojellun rakennuksen pihapiiriä Kauppilanmäen kohtauspaikalle suunniteltujen tiejärjestelyjen myötä, hanketoimija pyytää lausunnon alueellisen vastuumuseon edustajalta hankkeen jatkosuunnitteluvaiheessa.

Hanketoimijan mukaan ratasuunnitelmassa käsitellään myös haitalliset maisemavaikutukset sekä niiden lieventäminen. Ratasuunnitelmasta keskeiset toimenpiteet sisällytetään edelleen urakkaohjelmaan. Rakentamisen aikaiset maisemavauriot todetaan

työmaakatselmuksissa, ja niiden ennallistaminen ja vauriokohteiden korjaus on urakoitsijan velvollisuus.

Väylävirastolla on oikeus poistaa tie- tai rautatieliikenteen suoja-alueelta kasvillisuutta tai rajoittaa kasvillisuuden korkeutta, mikäli liikenteen turvallisuus sitä vaatii. Ennen kuin Väylävirasto ryhtyy toimenpiteisiin kasvillisuuden tai maaston muokkaamiseksi, siitä tulee ilmoittaa asianomaisen kiinteistön omistajalle/haltijalle tai kuuluttaa siitä hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä.

Kulttuuriympäristökohteet on hanketoimijan selvityksessä huomioitu tässä vaiheessa riittävällä tarkkuudella, eikä niihin kohdistu sellaisia merkittäviä vaikutuksia, jotka edellyttäisivät YVA-menettelyä.

Liikenne

Hankkeella ei arvioida olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia liikenteeseen. Kuorma-autokuljetusten väheneminen tavaraliikenteen siirtyessä raiteille vähentää tieverkon kunnossapitokustannuksia ja parantaa myös alueen henkilöliikenteen turvallisuutta.

Melu ja tärinä

Hankkeen rakentamisaikana voi aiheutua tilapäistä melua ja tärinää mm. varoituslaitteiden äänistä ja työkoneista etenkin lähimmille asuinrakennuksille Kauppilanmäellä ja Kuluntalahdessa. Myös tärinävaikutuksia voi aiheutua mm. paalutuksesta.

Käytön aikana melun ja tärinän määrän voidaan olettaa kasvavan tavarajunaliikenteen määrän kasvaessa. Hanketoimijan esittämän selvityksen mukaan keskisäänitason nousu tavarajunamäärien kasvaessa on teoreettisesti tarkasteltuna vähäistä.

Melun ja tärinän torjuntatoimenpiteet suunnitellaan ratasuunnitelmavaiheessa.

Ilmasto ja ilmanlaatu

Heikentävät vaikutukset ilmastoon ja ilmanlaatuun arvioidaan vähäisiksi. Tavaraliikenteen mahdollinen keskittyminen rautateille tieliikenteen sijaan, vähentää tieliikenteen päästöjä ja vaikuttaa siten positiivisesti ilmastoon ja ilmanlaatuun. Lisäksi kohtauspaikan rakentamisella mahdollistetaan energiatehokkaampi suunnittelu tavaraliikenteen operaattoreille.

Hanketoimijalla eli Väylävirastolla on valmistunut *Infrarakentamisen vähähiilisyyden arviointimenetelmä*, jota voidaan hanketoimijan mukaan hyödyntää esimerkiksi ratasuunnitteluvaiheessa hankkeen ilmastovaikutuksien arviointiin. Rataohjeen mukaisesti hankkeen seuraavissa vaiheissa tehdään maamassojen CO₂-laskenta ja hankkeessa mahdollisesti poistettavat vanhat vaihteet ja kiskot kierrätetään.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Paikalliseen väestöön kohdistuvat vaikutukset ovat pääasiassa melu- ja värinävaikutuksia, joita käsitellään omassa kappaleessaan.

Väylävirastolla on oikeus poistaa suoja-alueelta kasvillisuutta. Ennen kuin Väylävirasto ryhtyy poistamaan kasvillisuutta tai luonnonesteitä, siitä tulee ilmoittaa asianomaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle taikka kuuluttaa siitä hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä. Kiinteistön omistaja tai haltija voi halutessaan itse huolehtia toimenpiteistä Väyläviraston osoituksen mukaan.

Kauppilanmäen kohtauspaikalla mahdollisen uuden tielinjauksen tiepenkan alle jää yksi kiinteistö, johon voidaan joutua soveltamaan lunastusmenettelyä. Kyseessä on luultavasti vapaa-ajanrakennus.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Rasimäen uusi kohtauspaikka sijoittui Kivikankaan tuulivoimapuiston vireillä olleen osayleiskaavan ja YVA-menettelyn suunnittelualueelle.

HUOMIOITAVAT HAITTOJEN VÄLTÄMIS- JA EHKÄISEMISTOIMENPITEET

Yhteysviranomaisen suosittelee, että ratasuunnitelman viranomaiskuulemiseen (Ratalaki 110/2007 § 22) tulee ottaa mukaan ainakin ne viranomaistahot, jotka ovat esittäneet lausunnossaan huomioita liittyen jatkosuunnitteluun.

Pohjavesi

Pohjavesialueella on huomioitava ympäristönsuojelulain (527/2014) 17 §:n pohjaveden pilaamiskielto ja vesilain (587/2011) 3 luku 2 §:n asettamat vaatimukset. Lisäksi toimija on aina vesilain mukaisessa vastuussa kaikesta pohjavedelle aiheutuvasta vahingosta niin pohjavesialueella kuin sen ulkopuolella.

Kuluntalahden suunniteltu kohtaamispaikka sijoittuu Matinmäen-Mustikkamäen pohjavesialueelle paikkaan, jossa pohjaveden virtaussuunta on kohti yhdyskunnan vedenottamoa. Lisäksi Kainuun ELY-keskuksen tiedossa on, että kohtaamispaikan lähellä on myös ainakin yksi yksityiskaivo.

Väyläviraston 2021a laatimassa Radanpidon ympäristöohjeessa on mainittu, että "uudet ratalinjaukset ja ratapihat pyritään sijoittamaan pohjavesialueiden ulkopuolelle". Kainuun ELY-keskus suosittelee, että Kuluntalahden kohtaamispaikan osalta selvitetäisiin vaihtoehtoisia paikkoja. Mikäli kohtaamispaikan rakentamiseen päädytään, on Kuluntalahden kohtaamispaikan suunnittelun osalta selvítettävä pohjaveteen kohdistuvat riskit sekä pohjaveden määrää ja laatua turvaavat toimet. Viimeistään ratasuunnitelmassa tulee olla tarkasti selvillä, kuinka pohjavesiin kohdistuvat riskit minimoidaan alueen rakennustöiden yhteydessä ja radan käytön aikana. Esimerkiksi

pohjavesisuojauslaajuus ja rakenne on oltava ratasuunnitelmassa selvillä.

Ennen rakennustöitä on tarpeen selvittää voiko rakentaminen ulottua jossakin kohdin lähelle pohjaveden tai orsiveden pintaa ja voiko rakentamisesta aiheutua pohjaveden purkautumista. Rata-alueen käytön osalta tulisi selvittää, lisääkö kohtaamispaikka esimerkiksi kemikaalionnettomuuksien riskiä.

Selvityksen mukaan maa-ainestenottoon liittyviä haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää käyttämällä rakentamisessa syntyneitä maamassoja. Kainuun ELY-keskus muistuttaa, että alueella rakentamisen yhteydessä vapautuneen maa-aineksen puhtaus on varmistettava, koska rata-alueiden läheisyydessä maaperässä voi olla haitallisia aineita, kuten torjunta-aineiden jäämiä, raskasmetalleja tai muita kemikaaleja. Alueelle on tarkoitus tuoda myös raidesepeliä lähellä hankealuetta sijaitsevilta kiviainesten ottopaikoilta. Erityisesti pohjavesialueella rakentamisessa tulee käyttää inerttejä kiviaineksia ja pilaantumattomia maa-aineksia.

Kaikkien kohtaamispaikkojen lähellä on runsaasti asuinrakennuksia, ja siitä syystä niiden välittömästä läheisyydestä on selvitettävä mahdolliset yksityiskaivojen sijainnit ja arvioitava hankkeen vaikutukset myös niihin. Tarvittaessa kaivot on otettava vaikutusten seurantaan mukaan.

Pintavesi

Välipuron luontoselvitys sekä vesienhallintasuunnitelma, joka sisältää kuivatus-, maanmuokkaus- ja vesiensuojelusuunnitelmat sekä arvio kuivatuksen ja maanmuokkauksen ympäristövaikutuksista tulee toimittaa Pohjois-Savon ELY-keskukselle.

Ojitusyhteisöä (2871a_Sa1) tulee kuulla Välipuron uomaan vaikuttavien toimenpiteiden osalta.

Luonto

Jatkosuunnittelussa on tuotava esille, onko uusien kohtauspaikkojen alueelta tehtävissä selvityksissä havaittu luonnonsuojelulain tai vesilain perusteella suojeltavia kohteita ja kuinka mahdolliset uudet havainnot otetaan huomioon toimenpiteissä. Luonnonsuojelulain suojelemille kohteille tai lajistolle tai vesilain suojelemille pienvesille ei saa aiheutua kielteisiä vaikutuksia.

Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää (luonnonsuojelulaki 9/2023, 34 §). Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvittäminen (ns. tarveharkinta) tulee tehdä alueille Kiiskinen ja Varissuo (FI1200100), Varissuo (FI1200106) sekä Kuluntajärvi (FI1200101). Tarvittaessa on myös tehtävä aluekohtainen Natura-arviointi.

Hanke tulee lähtökohtaisesti pyrkiä suunnittelemaan siten, että ennalta ehkäisevien toimenpiteiden myötä vältetään tai minimoidaan mahdolliset vaikutukset Natura 2000 -alueiden suojeluperusteisiin. Jos hanke tai suunnitelma joko yksinään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura 2000 -alueen suojeluperusteena olevia luontoarvoja, on hankkeen toteuttajan tehtävä luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi. Euroopan komission tiedonantoa (2021/C 437/01) *Natura 2000 -alueisiin liittyvien suunnitelmien ja hankkeiden arviointi – Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan 3 ja 4 kohtaa koskevat menetelmäohjeet* suositellaan käytettäväksi Natura-selvitysten tai -arviointien laadinnan tukena.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Rasimäen uusi kohtausta paikka sijoittui Kivikankaan tuulivoimapuiston vireillä olleen osayleiskaavan ja YVA-menettelyn suunnittelualueelle. Ko. osayleiskaavan luonnos on ollut nähtävillä 28.5.–4.7.2025. Luonnoksessa tuulivoimaosayleiskaava ei ulotu kohtausta paikalle saakka.

Mahdollisia yhteisvaikutuksia Kivikankaan tuulivoimahankkeen kanssa on hyvä tarkastella ko. hankkeen yleiskaavoituksen edetessä.

JOHTOPÄÄTELMÄ PERUSTELUISTA

Yhteysviranomaisen toteaa yksittäistapausharkinnan perusteella, että lisalmi-Kontiomäki ratasuunnitelma ei hankkeen ominaisuudet, sijainti, vaikutusten luonne ja haittojen lieventämistoimet huomioiden todennäköisesti aiheuta sellaisia merkittäviä ympäristövaikutuksia, jotka olisivat rinnastettavissa YVA-lain 3.1. §:ssä tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin.

SELVILLÄOLOVELVOLLISUUS

Vaikka hankkeeseen ei sovellettaisi arviointimenettelyä, on hankkeesta vastaavan sen lisäksi, mitä erikseen säädetään, oltava riittävästi selvillä hankkeensa ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää (YVA-laki 31 §).

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki 252/2017): 3, 11, 12, 13, 31, ja 37 § sekä liitteet 1 ja 2.

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus 277/2017): 1 §.

Hallintolaki (434/2003) 31, 34, 36, 43-45 60 47 §.

Ratalaki (110/2007) 22 §.

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaavan muutoksenhakuoikeus

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Muiden tahojen muutoksenhakuoikeus

Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa hakea muutosta tähän päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen. Muutosta voidaan hakea vasta siinä vaiheessa, kun edellä mainitusta päätöksestä on mahdollisuus valittaa (YVA-laki 37 § 2 momentti).

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ympäristöasiantuntija Mari Isojärvi ja ratkaissut ympäristö ja luonnonvarat -yksikön johtaja Sari Myllyoja.

Päätöksen valmisteluun ovat osallistuneet:

Alueidenkäyttöasiantuntija Sirpa Lyytinen
Alueidenkäytön asiantuntija Anu Nurkkala
Luonnonsuojeluasiantuntija Outi Hyvönen
Ympäristöasiantuntija Elli Moilanen

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Tiedottaminen

Tämä päätös julkaistaan sähköisesti viranomaisen verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/yva-paatokset-kainuu.

Päätöstä koskeva kuulutus pidetään nähtävänä Kainuun ELY-keskuksen verkkosivuilla 18.9.-17.10.2025 välisen ajan.

Tieto kuulutuksesta pyydetään julkaisemaan Iisalmen ja Kajaanin kaupunkien sekä Vieremän ja Sonkajärven kuntien ilmoitustauluilla kuntalain (410/2015) 108 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Jakelu

Hankkeesta vastaava
Kuullut viranomaiset
Hankkeen vaikutusalueen kunnat: Kuulutettavaksi ilmoitustauluilla

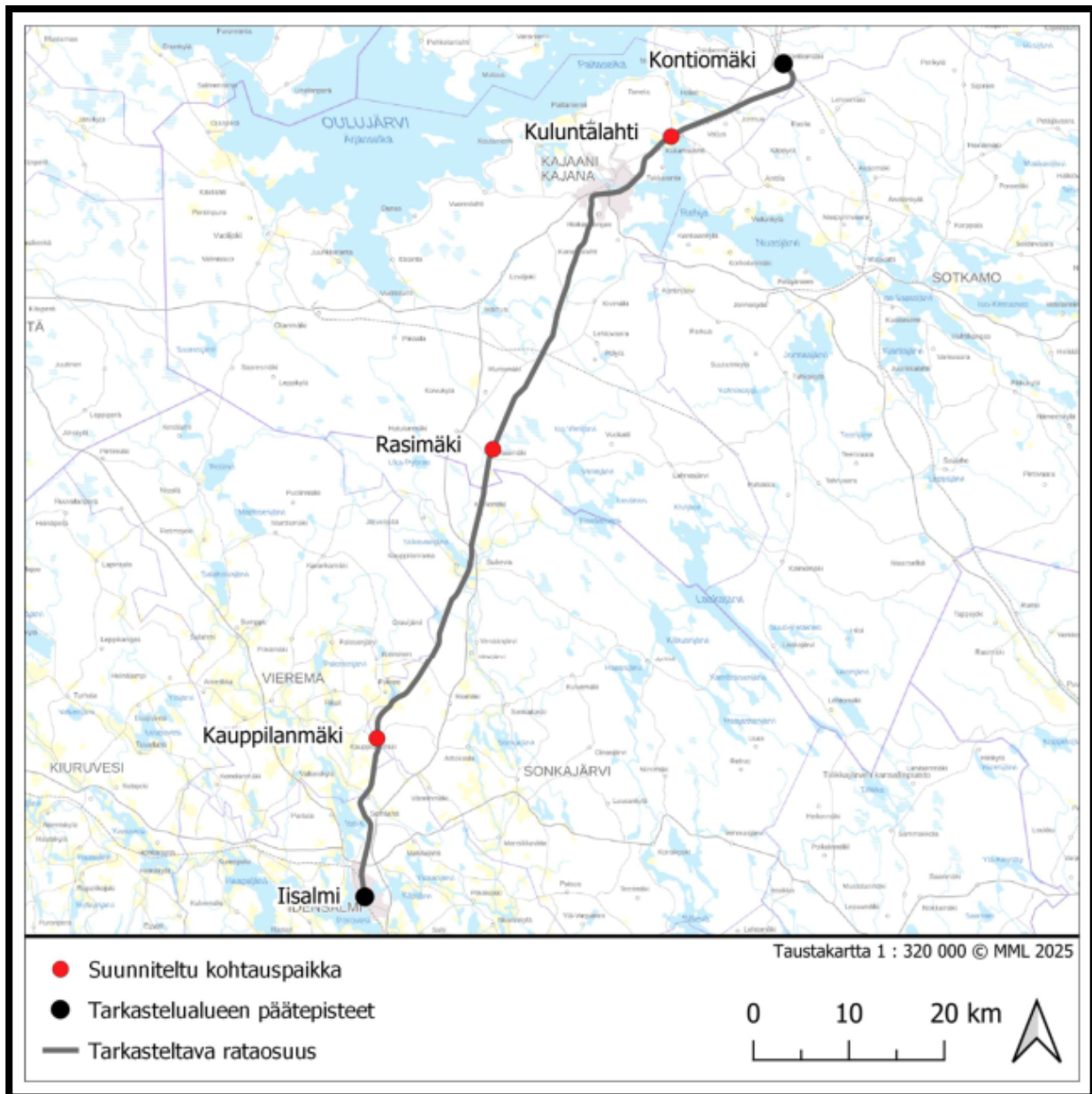
LIITE 1

Kartta

LIITE 2

Valitusosoitus

LIITE 1

Karttakuva Iisalmi-Kontiomäki ratasuunnitelma eli Savonradan parantamishankkeen sijoittumisesta Iisalmi-Kontiomäki -rataosuudelle.

Lähde: Savonradan YVA-menettelyjen tarpeen määrittäminen, Iisalmi-Kontiomäki, Väylävirasto 9.6.2025.

Tämä asiakirja KAIELY/35/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KAIELY/35/2025 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Myllyoja Sari 17.09.2025 08:53

Esittelijä Isojärvi Mari 17.09.2025 08:50